

Нетиповий регрес виступає в деяких видах страхування цивільної відповідальності і обіймає ситуації, в яких, найчастіше на підставі особливої юридичної норми або пункту правил страхування. Страховик в чітко визначених випадках, а часто і розмірах, отримує право на виплату страхового відшкодування від страхової компанії та застрахованого.

Європейські нормативні акти чітко вирізняють «Нетиповий регрес» особливим пунктом в порядку вступу третьої особи в права кредитора, що задовольняється, та поширюється лише на фінансові зобов'язання, в таких ситуаціях:

1) якщо платить чужий борг, за який відповідальний особисто або певними майновими обмеженнями;

2) якщо надається право, перед яким сплачена достовірність має першість заспокоєння;

3) якщо діє за згодою боржника з метою вступу в права кредитора; згода боржника має бути висловлена письмово;

4) якщо це передбачається окремим положенням.

У особливому регресі специфічно представляє себе юридична ситуація сторін регресних взаємин. Тут не тільки застрахована особа, але особа третя потерпіла має дві претензії: до страхувальника - винуватця шкоди також до його страховика. Здійснення претензії через страховика на користь постраждалого спричиняє виникненню регресу страховика до страхувальника про повернення виплаченого постраждалому відшкодування.

У цій формі регресу постраждалий приймає немовби позицію квазі- застрахованого, натомість страхувальник позицію третьої відповідальної особи за шкоду, яка виступає у випадках наявності типового регресу.

Джерелом нетипового регресу у ЄС є - положення про «безпідставне збагачення», коли ані закон, ані угода сторін не передбачують такого регресу і не визначає, що здійсненна виплата через страховика веде до остаточного звільнення з відповідальності особи охопленої страхуванням. В основному, йдеться про ситуації, коли в добровільному страхуванні, через особливу постановку угоди, страховик несе відповідальність за шкоду заподіяну навмисно, а також випадках, коли страховик зобов'язаний до заспокоєння безпосередньої постраждалої претензії, незважаючи на звільнення з обов'язку здійснення виплати на користь застрахованого.

Отже, в основному нетиповий регрес притаманний для обов'язкових видів страхування, обумовлена перевищенням покриття чи виходу за діапазон застрахованої відповідальності, сама ж страхова компанія фактично – тимчасово виручає клієнта в сплаті відшкодування.

Юлія КОВАЛЬ

Тернопільський комерційний Інститут

ПРОГНОЗУВАННЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА ДОПОМОГОЮ ЧИСЛОВИХ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ

Методологія ефективних трансформацій у податковій сфері диктує необхідність розгляду податкових фінансів як іманентного атрибуту державної влади в процесі управління економікою, що базується на ринкових відносинах. Реалізація державою своїх функцій у демократичному суспільстві є результатом соціально-економічного консенсусу між урядом і громадянами. Можливості планування на більш далеку перспективу достатньо неефективні та обмежені, тому, бюджет повинен бути пристосованим до певного проміжку часу. З допомогою пакету обробки статистичних даних STADIA, процедури «Проста регресія / тренд» на базі статистичних даних за період 2002-2014 рр. створені числові економіко-математичні моделі, які мають високе значення статистичних оцінок. Це дає можливість провести повноцінний аналіз (табл. 1).

Таблиця 1

**Числові економіко-математичні моделі основних показників дохідної частини
Державного бюджету України та прогнозне значення цих показників**

Показник	Економіко-математична модель, y - обсяг, млн. грн., t - період часу, R - рік.	Прогнозне значення	
Всього доходів <i>Середньорічне збільшення показника становить 30920 од. або 23,44 %</i>	$y = -8591 + 30920t, R = 0,9839$	2015 2016 2017	424300 455200 486100
	$y = e^{10,62+0,2106t}, R = 0,9722$	2015 2016 2017	778600 961200 1187000
	$y = e^{7,111} \cdot t^{0,7275}, R = 0,7489$	2015 2016 2017	384000 409600 435000
Податкові надходження <i>Середньорічне збільшення показника становить 23250 од. або 25,04 %</i>	$y = -12420 + 23250t, R = 0,9751$	2015 2016 2017	313000 336300 359500
	$y = e^{9,946} \cdot t^{0,9976}, R = 0,9661$	2015 2016 2017	285800 306100 326300
	$y = e^{10,18+0,2235t}, R = 0,9693$	2015 2016 2017	604500 755900 945200
Неподаткові надходження <i>Спостерігається сповільнене зростання показника</i>	$y = e^{9,402} \cdot t^{0,5715}, R = 0,864$	2015 2016 2017	54740 56940 59080
	$y = e^{10,74 - \frac{1,563}{t}}, R = 0,8560$	2015 2016 2017	41310 41620 41890
	$y = \frac{1}{1,743 \cdot 10^{-5} + \frac{7,308 \cdot 10^{-5}}{t}}, R = 0,9338$	2015 2016 2017	44150 44840 45460
Доходи від операцій з капіталом <i>Середньорічне збільшення показника становить 1325 од. або 43,35 %</i>	$y = -3380 + 1325t, R = 0,8878$	2015 2016 2017	15160 16490 17810
	$y = e^{5,505+1,438t}, R = 0,8624$	2015 2016 2017	43240 61980 88840
	$y = e^{9,402} \cdot t^{0,5715}, R = 0,864$	2015 2016 2017	10950 12090 13270
Офіційні трансферти <i>Середньорічне збільшення показника становить 1467 од. або 26,63 %</i>	$y = -1908 + 1467t, R = 0,8697$	2015 2016 2017	18630 20090 21560
	$y = e^{7,045+0,2382t}, R = 0,8439$	2015 2016 2017	32220 40890 51890
Цільові фонди <i>Середньорічне збільшення показника становить 72,1%</i>	$y = e^{3,437} \cdot t^{2,145}, R = 0,8323$	2015 2016 2017	9267 10750 12340
	$y = e^{3,627+0,5432t}, R = 0,9383$	2015 2016 2017	9550 13000 13390

Отримані залежності є монотонно зростаючими функціями. Це свідчить про те, що фактичні показники обсягів податкових надходжень є більшими від запланованих. Залежності описуються лінійною, степеневою та логарифмічною функціями. Лінійна модель описує залежність у якій перша похідна (швидкість зміни функції чи її приріст) є постійною. Коефіцієнт при невідомій у цій функції показує зміну залежної змінної від аргументу. Логарифмічна залежність моделює процеси, що змінюються сповільнено (її перша похідна спадає обернено пропорційно до значень аргументу). Аналіз зміни структури з позицій кризового періоду економіки (2005-2012 рр.) дає змогу виокремити проблемні шляхи наповнення бюджету, точніше ті способи, які є чи були мало або неефективними в контексті податкових надходжень до бюджету України.

Список літератури:

1. Статистичне забезпечення управління економікою. Прикладна статистика з використанням аналітичних можливостей програмного середовища Microsoft Excel: Навч. посібник / А. В. Головач, В. Б. Захожай, І. Г. Ман-цуров, Н. А. Головач. – К.: КНЕУ, 2006.
2. Тимченко О.М. Сибірянська Ю. В. Оптимізація структури доходів бюджету: застосування рейтингової оцінки // Фінанси України. – 2008. - №7. – с.17-27.

Віктор КОЗЮК

Тернопільський національний економічний університет,

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВАЛЮТИ КРАЇНИ, ЩО ВОЛОДІЄ ЗНАЧНИМИ РЕЗЕРВАМИ: ВИКЛИКИ ГЛОБАЛЬНИЙ МАКРОФІНАНСОВІЙ СТАБІЛЬНОСТІ

Питання інтернаціоналізації валют країн з ринками, що формуються, особливо гостро постало в світлі ряду посткризових тенденцій. По-перше, масштаби нагромадження резервів в окремих країнах призводять до зміни мотивів управління ними. Цілі у сфері збереження вартості резервів, їх доходності стають більш пріоритетними, ніж їх ліквідність. По-друге, програми кількісного пом'якшення в ряді розвинутих країн загострили проблему припливу капіталів в решту світу. Найбільший інтерес в цьому відношенні викликали найбільш успішні країни з ринками, що формуються, фінансові системи яких пропонують глобально прийнятні варіанти алокації ресурсів. По-третє, конфігурація резервних активів засвідчила, що асиметричний монополізм долара США та суттєві боргові проблеми в зоні євро, яке залишається основною валютою дивесрфікації, створює достатньо суттєві проблеми для адекватного досягнення цілей у сфері управління резервами, масштаби яких є глобально значимими в ряді окремих країн. По-четверте, розрив між внеском в глобальний ВВП країн-емітентів резервних валют та їх внеском в глобальний портфель активів дедалі розширюється, ставлячи питання про адекватність репрезентації останніх в структурі володіння зовнішніми активами країн, які активно їх акумулюють.

Інтернаціоналізація валют найбільш розвинутих країн з ринками, що формуються, розглядається як варіант вирішення проблеми потенційної недостатності резервних активів для задоволення попиту на них. Втім, формування тенденції до мультивалютності виглядає апріорі спотвореним завдяки ряду причин. А) Жодна з валют країн з ринками, що формуються, не відповідає критеріям міжнародної, зокрема, резервної валюти, в їх структурній цілісності. Підвищення частки таких валют в міжнародних приватних трансакціях швидше відображає процеси пошуку нових варіантів алокації інвестицій, ніж, власне, реальний процес інтернаціоналізації. Б) Лідер у сфері інтернаціоналізації валюти – Китай – прагне сумістити активну політику торговельної експансії з розширенням зони обігу юаня в рамках торговельних операцій, досягаючи цілей згладжування коливань ліквідності в аспекті фінансування власного експорту. Цим самим Китай прагне не стільки сповільнити темп нагромадження резервів, скільки утвердити умови для власного зростання завдяки процесу інтернаціоналізації власної валюти. В) Китай, будучи об'єктивно визнаним